

Minnebok

Peder Gjerdrum

f. 9 - 8 - 1949 d. 15 - 12 - 2023

Vår alles kjære

Peder Gjerdrum

født 9. august 1949
sovnet stille inn i dag.
Gran, 15. desember 2023.

*Nå har en skogsmann og
vandrer, vandret videre.
Takk for mange gode år.*

Eva

Margrete

Inger

Hans Ole

Carl-Christian

Ingvill

**Mari, Hans Jørgen,
Amund, Olaf, Tora
Øvrig familie**

Bisettes fra Nikolaikirken
tirsdag 2. januar kl. 13.00.
Velkommen til minnesamvær
på Hotell Hadeland.
Minneside på jolstad.no

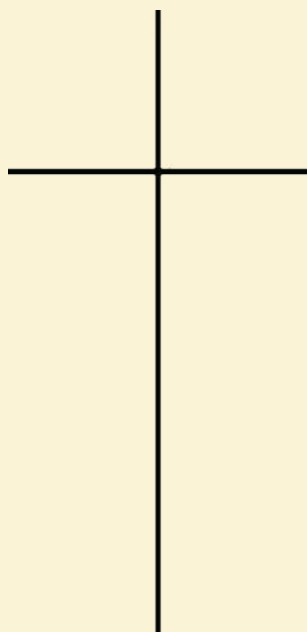
Hjertelig takk

for blomster og all vennlig deltagelse ved vår kjære
Peder Gjerdrums bortgang.

Eva med familie

Søsterkirkene

Peder Gjerdrum

f. 9 - 8 - 1949 d. 15 - 12 - 2023

Nikolaikirken
tirsdag 2. januar 2024

FIOLINSOLO

FELLESSANG

Kjærlighet er lysets kilde, kjærlighet er livets rot.
Derfor er Guds råd så milde, derfor er Guds Ånd så god.
Jesus har den selv forklaret, Ånden har den åpenbaret,
den kan kjennes i Guds fred og det håp vi trøstes ved.

Kjærlighet er livets krone, kjærlighet er lysets glans.
Derfor sitter på Guds trone Jesus nå med strålekrans,
han som lyset er og livet, har for oss seg selv hengivet,
han forblir og lever ved Guds, sin Faders kjærlighet.

Kjærlighet er lovens fylde og fullkommenhetens bånd,
den er hva vår Gud vi skylder, den er frukten av hans Ånd.
Derfor med Guds-kjærligheten vokser opp om kapp Guds-freden.
Vi skal også bli ved den ett med sjelens beste venn.

MINNEORD

FIOLINSOLO

SKRIFTLESNING

FELLESSANG

Lei, milde ljos, igjennom skoddeim,
lei du meg fram!
Eg går i mørke natt langt frå min heim,
lei du meg fram!
Før du min fot; eg treng ei sjå min veg
så langt og vidt - eitt steg er nok åt meg.

Du veit det vel, eg bad ei alltid så:
Lei du meg fram!
Eg ville velja sjølv min veg, men no
lei du meg fram!
Eg ville leva fritt, var stolt og strid
og stor i mod - å, gløym den dårskaps tid!

Di makt hev signa meg, då veit eg visst:
Du leier enn
i myr og fjell og hei, og så til sist
ein morgon renn,
då til meg smiler engleåsyn blid,
som eg hev elska før, men mist ei tid.

ANDAKT

HERRENS BØNN

Vår Far i himmelen! La navnet ditt helliges.
La riket ditt komme. La viljen din skje på jorden
slik som i himmelen. Gi oss i dag vårt daglige brød,
og tilgi oss vår skyld, slik også vi tilgir våre skyldnere.
Og la oss ikke komme i fristelse, men frels oss fra det onde.
For riket er ditt og makten og æren i evighet. Amen.

JORDPÅKASTELSE

FELLESSANG

Deilig er jorden, prektig er Guds himmel,
skjønn er sjelenes pilgrimsgang! Gjennom de fagre
riker på jorden går vi til paradiset med sang.

Tider skal komme, tider skal henrulle,
slekt skal følge slekters gang; aldri forstummer
tonen fra himlen i sjelens glade pilgrimssang.

Englene sang den først for markens hyrder;
skjønt fra sjel til sjel det lød: Fred over jorden,
menneske, fryd deg! Oss er en evig Frelser født!

Takk for at du kom
og var sammen med oss i dag.

Takk for blomster og
all vennlig deltagelse.

Velkommen til minnesamvær
på Hotell Hadeland.

Familien

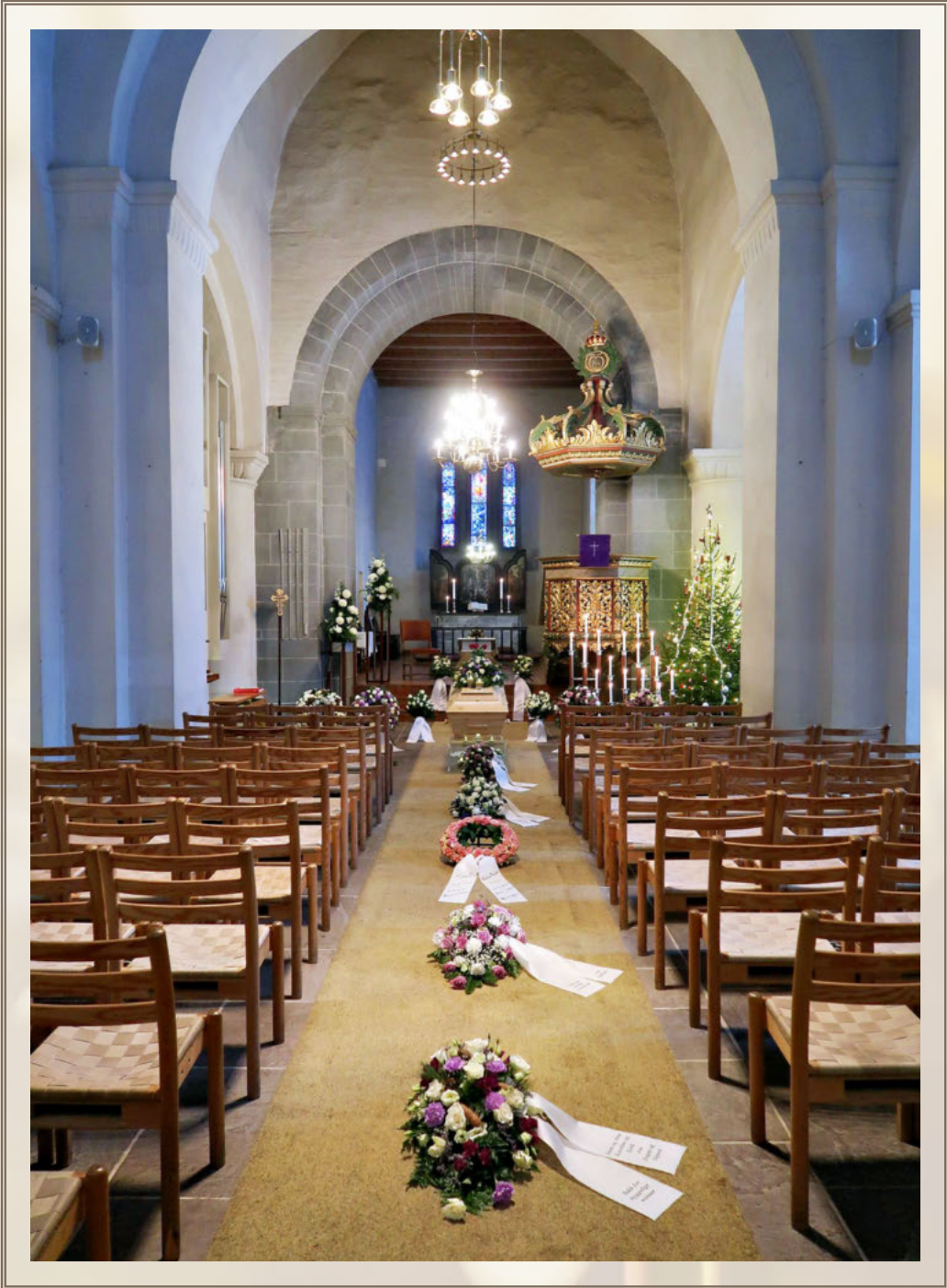
Prest: Eli-Kristin Sjøli Ulsund
Organist: Håvard Ekeberg
Fiolinist: Kristina Durejko
Kirketjener: Kari Røken Alm

JØLSTAD
begravelsesbyrå

Br. Ekeberg AS
Tlf.: 61 33 20 30 - jolstad.no

Minneside

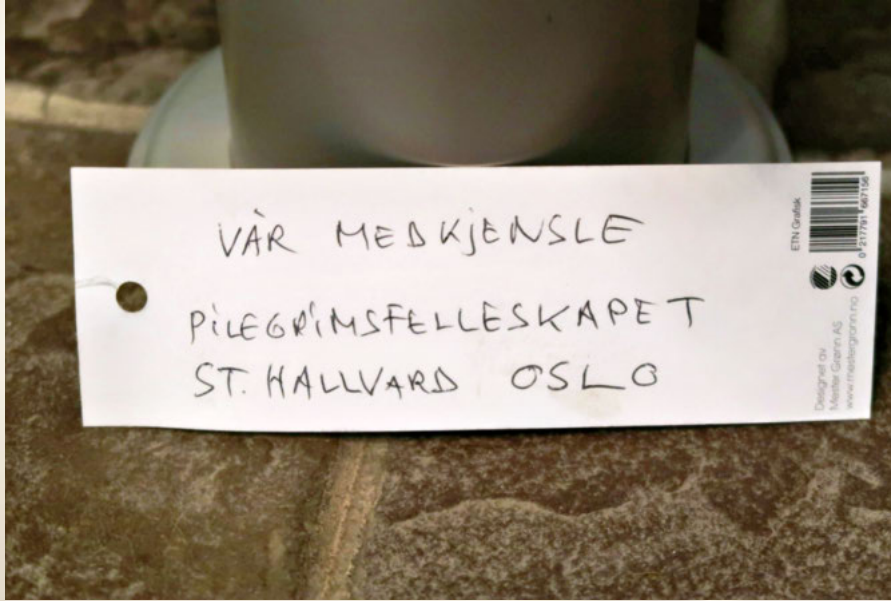

Hans Jørgen Seierstad

Amund Seierstad

Kari Seierstad

Jøger Seierstad

Carl-Christian Seierstad

Margreth Gjerdrum

Eva Gjerdrum

✓
August Gjerdrum Mees

Tora Gjerdrum

Hans Ole Gjerdrum

Olaf Gjerdrum

Anne Hilde Rydland

Turhild Bjella

Knut Bjella

Thomas Bjelle

Helga og Ole Gamme.

Selva Sliaker

Jørgen Sliaker

Fan Erik Munkvold

Torje Bøe

Karsten Anne Bøe

Amund Bøe

Liv Helmer

Anne Margrethe Gamme

Arvid Gudrun Olstad

Anne Skottum Jacobsen

Grete Skarvud

Paul Sliaker.

Jose Thymme

Titti Lundstad

Beitfjenden Dahl

Peder Gjerdrum

Svein Dahl

Odd Skottland

Wendy Sæthug

Odd Eivind

Eva Sunde

Marit Tjøgelstad

Johan og Inge Skensrud

Christian Gjerdrum

Karoline Strøm

Anders Kristian Strøm

Inge Marie Stoen

Ragnhild R. Erbjør

Karl W. Dahleu.

Viktor og Jan

Sanna Haug

Maths Bø

Amund Bø

Bjorn Paulsrud

Helene Sunde

Stein Sunde

Magyar Mørn

Jane & Oyvind Sogn

Jonkonrad

Karen Jonette Sogn

JensAndr Sogn

Kari Abbot

A. M. Wattem

Anna-Maria Kjeldaa

Svend Mortvedt Sævi

Pet Kjeldaa.

Ole Emil Holth

Peder Gjerdrum

Stift Meddel

Tommy B.

Johannes LAFSEN

Wth Skjerve

Anne Berit Svataas

Svein Svataas

Lut Thoresen

Marta Bergh Lund

Marie Bergh

Lamin Maunfudd

Kari Toien

Vigdis Saltebotten

Asked Opsahl

Kut E Hus Erik Rensdal

Ole-Gunnar Ehren

Anna Helene

Tor Linsen

Birte Loken

Lise Granum

Beatrice of Dalhaug

Anne Inge Helene Berg

Tror Ruseid

Kari Danielsen

Hane Sandinn

Inge Helene Kleplund

Ole Anton Kleplund

Christian Kjeksrud

Torje Kjeksrud

Elin Mathisen

Ragnhild Bjella

Astri G. Haugen

Grund Seigerud

Jan Hedem Søff

Sven Berg

Oddbjørn Sørve Olsen

Knut Radstam

Tom Haugstad

Gunnar og Einar Røed

Rudolf og Paul Helmen

Rut Alvi Haugen

Hans Emil

Herdi Torshvi Bjørnelyng

Inge Fredrik

E. Sørensen

Martin Gjerdrum

Natalia

Arvid Dyrnes

Age Lindahl

Silga Wolan

Torleiv Aschim

Kari Bellangrud

Jena Rös Matthiasdóttir. Salm 121.

Geord S. Stenberg

Geord Yasaasen

Bernt M. Eidahl

Ann Brit, Arne

Bente M. Nyer

Betti og Hans Tofte

Harald Swathum

Lars Velo

Marit Simonsen

Marit Morstad

Ester Karin Bleken

Ragnhild Berg

Marit Melby

Olav Skjær

Havel Skjær

Guro Stastad

Aune-Lise Theresen

Sjell Ann Høigen

Galie Skjær

Christoffer Høigen Skjær

Marit Nyquist-Andersen

Ro lf —————

Lise Mari Langbræten

Peder Gjerdrum

Per Stein

Randi Bergan

Hans Berg

Kim Sallie

Geir Bjørk Thaul

S. Bøfferng

Erik Bjella

Hakon Velo

Aud Berg

Havald Berg

Gunvår Roges

Gunnhild Mathisen

Per Morit

Sygni R. Haugestad

Anita Skjær

Ola Paastad

Jageborg & Dagfinn Sethve

Tone og Seif Aspevoll

Peter Høngen

Svein Granhagen

Marta Fustesaker

for Solheim

Teje Brønby

Brigit, Ada, Ellie ~~Aspevoll~~ Gjerdrum

Kingsley E. Emordi

Anne w. Dahle

Jugge Skarand

Svein A. Kjekshus

Terje Frydenlund

Rancho Kotel

MARTIN KOSTER

Anne-Marie Tihar Marbensen

Peder Gjerdrum

Nils P. Martinussen

Oluf Gaher

Hans & Jørgen Jansen

Tankis S. Jansen

Torstein Wien

Anne Mrs. Hildev.

Jon Skeie

Quinlan Stuenkel Stein

Mont Weenberg

Granvolden Hotel & Bierstiveri - 6000 R

Anna Skog

Lars Anders Gulden

Bredt Grinde

dari Poken Alm

Atvpeidar Dale

Eivik Maa

~~Geit~~ ~~Se~~ ~~hase~~

Hanne Eriksen

Tullu Løren

Håvard Ekeberg

Erlend Elsteg

Minneord

Dette er minneord skrevet etter samtale med Peders nærmeste familie.

Peder er oppvokst her på Granavollen med foreldre og søsknene Christian og Helene. Han gikk barneskolen på Sanne, toårig realskole på Gran og deretter tre år på gymnaset. Han dro i militæret, og tjenestegjorde i som utskrevet befal i artillerivåpenet. Han trivdes godt med det, ble med tiden løytnant og var fornøyd hver gang det kom innkalling til repetisjonsøvelser i årene etterpå. Peder trivdes nok godt i militæret fordi han var glad i struktur og forutsigbarhet.

Etter tjent militærtjeneste tok han skogskolen på Kongsberg, og deretter tre år på landbrukshøyskolen på Ås. Peder fikk mange gode venner i skole- og studietiden, og mange hadde han kontakt med helt til det siste.

Peder har jobbet flere steder gjennom et langt arbeidsliv. Han begynte som vitenskapelig assistent på Ås, her var han 1 år. Han har jobbet i skogeierforening i Hønefoss, og med tømmermåling. Han har også vært ansvarlig for økonomi og regnskap hos Norske Skog Soknabruket.

Peder har tatt en doktorgrad i voksen alder. Han har reist rundt på ulike sagbruk og forsket på tørking av tømmer. Han avsluttet arbeidskarrieren der han begynte, på Ås. Da som forsker og etter hvert instituttleder.

På begynnelsen av 2000-tallet tilbrakte Peder 3 år i Italia. Han var forsker på et institutt der, og han forsket på tre-tørking, vridning og kjerneved. Han har vært opptatt av treverk, og var også en slags grovsnekker. Han har laget møbler som familien har hjemme, blant annet bord og stoler, lampe og skap.

I 1967 møtte Peder Eva Skiaker. De forelsket seg og giftet seg i 1971.

De bygget seg med tiden et hjem på den tidligere husmannsplassen Berget utenfor Hønefoss. Der dyrket de poteter og grønnsaker. Familien høstet inn bær og sopp fra skogen og var stort sett selvberget. Senere gikk turen til Hønefoss sentrum og oppussing av et gammelt hus, som de skulle ha som hjemmebase i fem og tyve år.

Peder og Eva ble foreldre til tre barn. Margrete ble født i 1972, Inger i 1974 og Hans Ole så dagens lys i 1977. De tre barna husker Peder som en fin far. I huset de bodde satt de foran peisen og lyttet til eventyr som han leste for dem. Klassiske norske eventyr og fortellinger fra Snorres Saga. I peisen fikk de også grille sammen.

De kan også huske bilturer. Peder var glad i å kjøre bil, men ikke så veldig glad i å ta samme veien hver gang. Så det ble mye kjøring på ukjente veier. Noen veier ledet dit de skulle, andre ledet bare ut i skogen, mens atter andre ledet til et eller annet sagbruk som Peder kunne tenke seg å ta en titt på. Peder har engasjert seg i det ungene har drevet med, og har fulgt opp med produksjon av julenek og loppemarkeder for ungenes korps.

Peder har vært familiens eget leksikon. Han var utrolig kunnskapsrik, og kunne veldig mye om mye forskjellig. Peder satte stor pris på en god diskusjon, men det kunne være utfordrende å ta en diskusjon med han, for du måtte virkelig kunne det du diskuterte med ham. Han var ikke så begeistret for å tape diskusjoner, og det gjorde han heller ikke så ofte.

Peder var glad i språk, og leste flittig både engelske, tyske og italienske magasiner. Lesing generelt var noe han satte svært stor pris på, og noe han har gjort veldig mye av gjennom hele oppveksten og som voksen. Han satte pris på gode bøker, og han videreførte leseinteressen til noen

av barna. Han fortalte dem hvordan han, i sin barndom, hadde smuglest under dyna til langt på natt. «Buksa di, den må du legge langs døra slik at man ikke kan se lys i dørsprekken. Også kan du ta med lykt under dyna, da kan du lese til langt på natt uten å bli oppdaget!»

Etter hvert kom det også barnebarn til verden. Og hele fem stykker har det blitt. Inger og Carl-Christian er foreldre til Mari, Hans Jørgen og Amund. Hans Ole og Ingvill har barna Olaf og Tora. Det har vært stas med barnebarna, de betydde mye for Peder. Han hentet barnebarn i barnehagen og tok de med på besøk til oldemor på Granavollen, cafebesøk og hadde kosetid.

Tid, det var noe Peder satte pris på å bruke med barnebarna. Det var kanskje ikke så mye spennende å finne på hos bestemor og bestefar bestandig, men de hadde alltid tid til dem. Bestefar Peder har kanskje også bidratt til å forme noe av musikksmaken til barnebarna på bilturene de hadde sammen. Da ble det spilt Vazelina Biloppøggers.

Peder har vært en gjestmild og snill mann. Han var optimistisk, en livsnyter og en verdensoptimist. Han var glad i god mat og drikke, og ville nok heller ligge på sofaen med en god bok, enn å se på sport på tv - eller utøve sport selv, for den saks skyld.

Interessen for fjellturer begynte allerede med klasseturer på gymnaset, men utviklet seg sammen med Eva. De gikk ulike DnT-turer sammen, og dette ble nok en forløper til interessen for pilegrim.

Peder har vært en drivkraft og en engasjert mann innen pilegrim. Han var med å starte opp RI-HA-TO for 10 år siden, altså Pilegrimsfelleskapet Ringerike-Hadeland-Toten. Peders mange verv, arbeid og interesse for pilegrimssaken lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt har vært stort, klokt og viktig. Han hadde et sterkt engasjement, en tydelig røst og varm omsorg for medvandrere. Han har stilt opp for menneskene han møtte på sin vei gjennom livet, og har hatt et ønske om å ta vare på menneskene han hadde rundt seg.

Peder og Eva har selv vært på flere pilegrimsturer, både i inn- og utland.

De har gått nesten hele strekningen Oslo – Trondheim over flere etapper. Peder har hatt et berikende kirkelig engasjement. I menighetsråd, som klokker og i kapellet på Ringkollen. Det sosiale nettverket i både pilegrimsfelleskapet og i kirken har vært viktig for Peder.

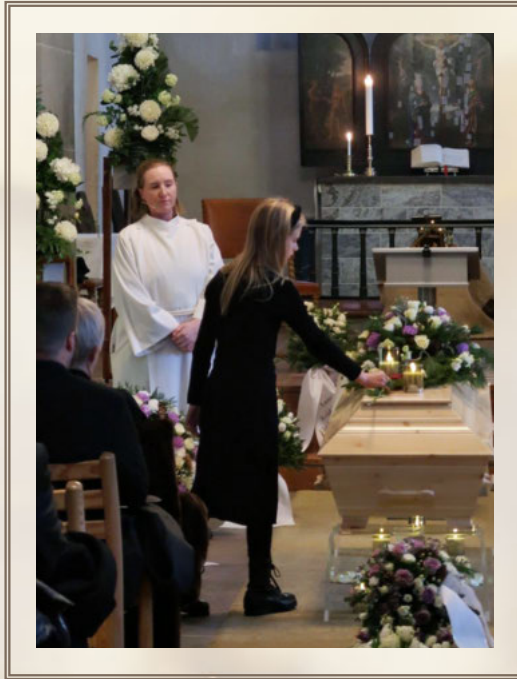
Kultur og historie har Peder vært interessert i. Han hadde full oversikt over slekt, både sin egen og Eva sin. Både gårdsnavn og slektsnavn og hvor det stammet fra har vært en del av hans interesser. Han var glad i historier rundt slektskap, ekteskap og gårder.

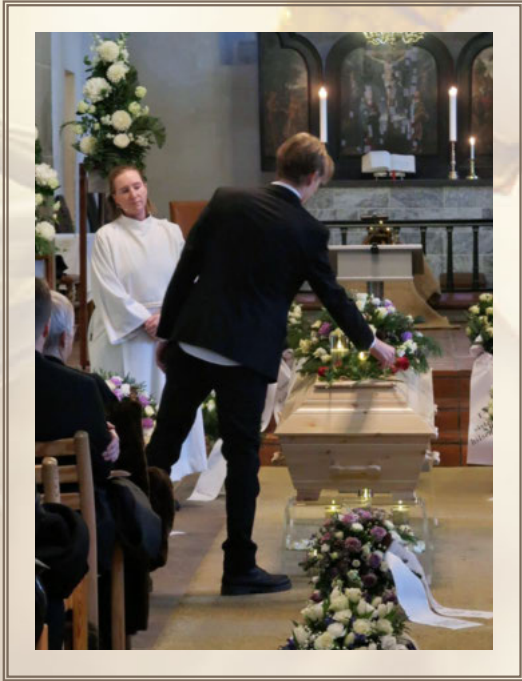
Naturen har vært en annen stor interesse for Peder. Han studerte planter, og lærte seg både latinske navn og plantefamilie på svært mange ulike planter. Han førte også statistikk over fuglene på fuglebrettet, og når trekkfuglene kom tilbake på våren. Peder hadde alltid med seg små grønne lapper i lommen og noe å skrive med. Sånn i tilfelle han fikk noen gode ideer som måtte skrives ned!

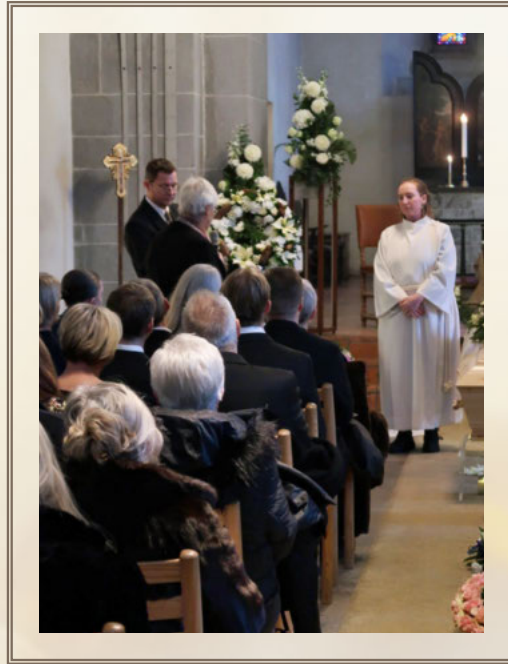
I 2017 overtok Peder, til barnas overraskelse, sitt barndomshjem her på Granavollen. Det ville han bruke som landsted for å tilbringe pensjonstiden nære røttene og sine interesser. Etter en brann i 2020 besluttet han og Eva seg for å ta fatt på sitt tredje husprosjekt. De flyttet inn i et moderne og tilrettelagt hjem vinteren 2022. Men, da var tegnene begynt å vise seg på at pensjonisttilværelsen ikke kom til å bli som de hadde håpet. Peder fikk først påvist Parkinsons sykdom, kroppen ble stivere, balansen ble dårligere og de lange turene som pilegrim måtte reduseres til stadig kortere turer. Den raske utviklingen av sykdommen fikk legene til å endre diagnose til Multi System Atrofi. Helsen ble stadig dårligere, men Peder fortsatte å bo hjemme frem til sin død, mye takket være sterk innsats fra Eva. Dette uttrykket han gjentatt takknemlighet for - også som en av sine siste ytringer på dødsleiet.

Peder var opptatt av at han har levd et fullt og rikt liv. Han har hatt mange gode år sammen med sin kjære Eva. Da Peder døde var det en elsket mann som gikk ut av tiden. Vi lyser fred over Peder Gjerdrums gode minne.

Eli-Kristin Sjøli Ulsund, prest

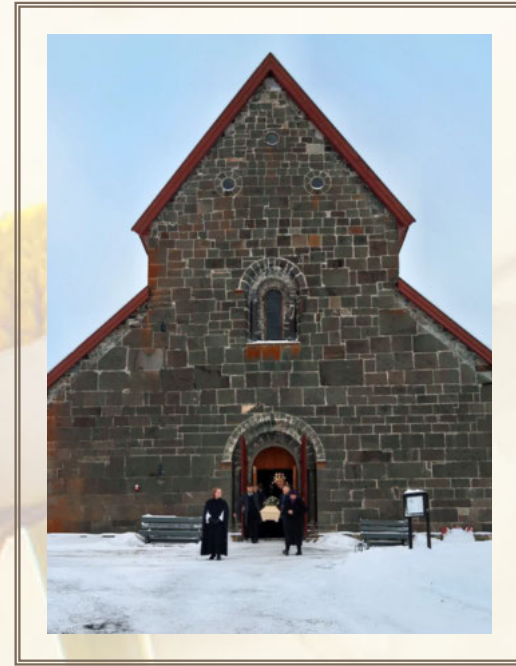

Ord i Peders begravelse

I kirken, kort hilsen på vegne av Regionalt Pilegrimssenter Granavollen ifm krans med sløyfetekst, Jane leser:

På vegne av Pilegrimssenter Granavollen, og den nasjonale Pilegrimssatsningen forøvrig, takker jeg Peder varmt for følget langs Pilegrimsleden gjennom mange år. Peders mange verv, arbeid og interesse for pilegrimssaken lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt har vært veldig stort, veldig klokt og veldig viktig. Vi vil savne hans sterke engasjement og tydelige røst, hans gode varme omsorg for medvandrere og hans hjertelige vertsskap på Granavollen. Tusen takk for mange års godt samarbeid gode, rause Peder.

Vår siste hilsen og takk for årelang innsats. Pax et Bonum (fred og alt godt) Pilegrimssenter Granavollen.

.....

Krans med Sløyfetekst fra Sogn, Karen Jonette leser:

Må din vei komme deg i møte, vinden alltid være bak din rygg.
Solens lys leke på ditt kinn, regnet falle vennlig mot din jord.
Og må Guds gode hånd verne om deg, til vi møtes igjen.

En siste hilsen fra Familien Sogn

.....

Tale på Hotell Hadeland:

God dag, jeg heter Jane Dahl Sogn, og er daglig leder for Pilegrimssenter

Granavollen.

Livet er fylt av ulike relasjoner. Relasjoner man både velger og ikke velger. Relasjoner via familie, venner, skole, fritid og jobb. Peder ble introdusert for meg som en jobb-relasjon, men endte opp som så mye mer. Han var en god kollega og samarbeidspartner, som ble en nær venn og samtalepartner.

Peder var med å starte Pilegrimsfellesskapet Ringerike Hadeland Toten, kjent som «RiHaTo» for 11 år siden, og har vært en sterk stemme og pådriver for arbeidet i både foreningen og på Pilegrimssenteret. Han har vært styremedlem, styreleder og økonomiansvarlig i RiHaTo, han har vært fast årsmøteutsending til foreningenes paraplyorganisasjon, først kjent som St.Olav, deretter Pilegrimsforbundet. Han skrev flere artikler til vårt magasin «Pilegrim i dag» og han skrev mange (!) tekster til nettsiden til den offisielle satsningen. Peder deltok aktivt på regionale og nasjonale konferanser, ledet vandringer langs hele Vestleda (altså hele veien fra Krokskogen til Lillehammer) både for den offisielle Pilegrimssatsningen og for foreningen RiHaTo. Peders engasjement i pilegrimssaken var altså både tilknyttet det frivillige foreningslivet RiHaTo og det offentlig organiserte Pilegrimssenteret.

Peder var således en bauta i pilegrimsverdenen, alle våre ansatte og frivillige i hele landet kjente Peders arbeid og innsats. På vegne av oss alle, vil jeg frembringe en pilegrimstakk.

En takk for alle pilegrimsvandringene, alle foredrag, alle turer med bagasjetransport, en takk for alle benker beisa og alle fortellinger gitt oss langs leden. En takk for all kunnskap delt om fugler, blomster og planter, en takk for alle historier om bønder, konger og geistlige, en takk

for alle tørre fakta om skogen, om'n Sølve, om Italia og om ordtak på latin. Takk for mil etter mil med pilegrimsskjorte, vandringsstav og lommetørkle på hodet.

En stor takk for godt vertskap på Pilegrimssenteret, hvor Peder tok i mot både langvandrere og kortvandrere, ekte pilegrimer og bilegrimer som juksa litt. En takk fra både internasjonale føtter og lokale besøkende, en takk fra vandrende ministere og barnehagebarn. En takk fra konfirmanter på vandring, Moddi, Trask, den kulturelle skolesekken, fra maratonpilegrimer, fra Sarpsborgvandringen og Pilgrim Crossing boarders - og fra 200 høylytte spanjoler i flokk. En takk fra alle pilegrimers varierte føtter og ulike vandringsmotiv - du møtte dem alle i vertskapsrollen på Granavollen.

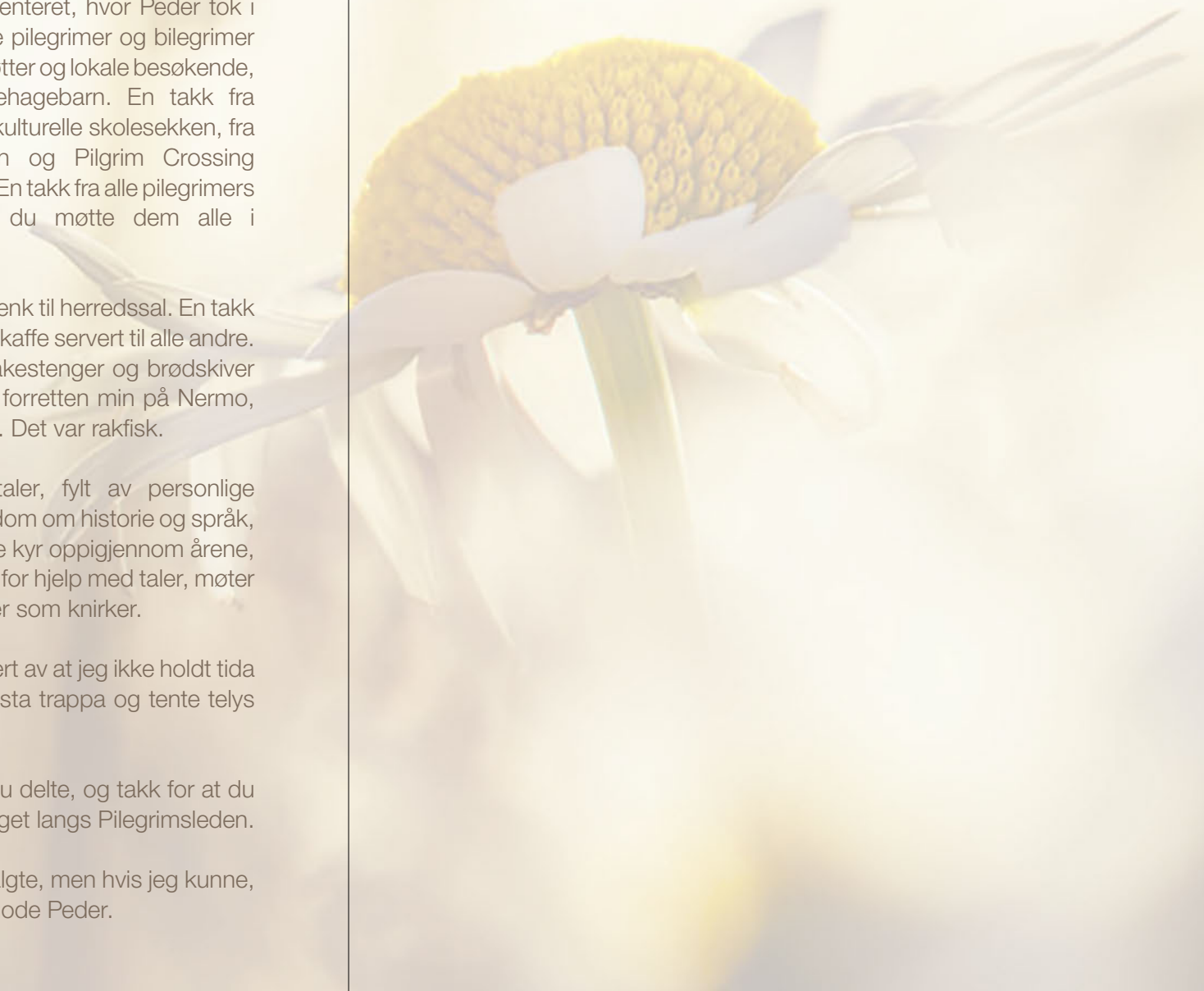
En takk for alle måltidsfelleskap, fra kjøkkenbenk til herredssal. En takk for alle kopper te servert til meg og alle kopper kaffe servert til alle andre. Takk for alle pauser med makroner, kransekakestenger og brødiskiver med rømme. Takk for den gangen du spiste forretten min på Neremo, hvor vi byttet de tallerknene raskere enn lynet. Det var rakfisk.

Takk for godt vennskap med dype samtaler, fylt av personlige opplevelser og gode råd om livet. Takk for lærdom om historie og språk, og om hvilke bønder som har hatt hvor mange kyr oppigjennom årene, og hvem som er søskenbarn med hvem. Takk for hjelp med taler, møter og protokoller - mus i kjøkkenbenken og dører som knirker.

Takk for at du -etterhvert- ikke ble like småirritert av at jeg ikke holdt tida like godt som deg. Takk for at du i stedet kosta trappa og tente telys mens du venta.

Takk for besøk, og for åpen dør. Takk for at du delte, og takk for at du lyttet. Takk for tiden din - og tusen takk for følget langs Pilegrimsleden.

Relasjonen til Peder var en relasjon jeg ikke valgte, men hvis jeg kunne, ville jeg valgt han igjen og igjen. Takk for alt, gode Peder.

Å leve med sorg

Det å savna

Det er eit privilegium
å kjenna savn.
Vondt, ja og tungt.
Men det fortel
om ein nærleik som var.
Om varme, lys
og latter.
Det å savna er
den andre sida
av det å ha fått.
Å ikkje kjenna
savn, ville vera å
aldri ha elska.

Bente Bratlund

Sorg er livets normale reaksjon på tap

Sorg er ikke en sykdom som kan behandles med noen enkle medisiner. Sorg handler om livets reaksjon på å ta avskjed med noen som er blitt en del av vårt liv og vår historie.

I ukene etter et dødsfall opplever vi sorgen forskjellig. Noen trenger å være alene, mens andre ønsker fellesskap og støtte fra medmennesker. Familie, venner eller naboer kan være gode støttespillere i denne tiden. Mange synes det er vanskelig å dele sorg og savn med mennesker de omgås i det daglige. Da kan det være lettere å søke støtte hos noen som har ansvar for dette i sitt arbeide. I mange menigheter er det prester, diakoner eller andre som tilbyr samtaler eller sorggrupper.

Organisasjoner som Human-Etisk Forbund, Røde Kors og Fransiskushjelpen har også tilbud i denne sammenheng. Noen kommuner har også opparbeidet et slikt tilbud. Disse mulighetene nevnes fordi vi vet at det kan være til hjelp for mange. Vi har noe å hente i å samtale med andre mennesker, enten individuelt eller i grupper.

Også barn sørger

Oppmerksomheten er dessverre ofte ensidig rettet mot de voksne. Det kan være mange årsaker til dette. Vi er så fordypet i egne reaksjoner at det ikke er overskudd til å hjelpe andre. Noen ønsker å beskytte barna. I beste mening unnlater vi derfor å snakke om døden

og tapet. Dermed overlates barna til sin egen fantasi som ofte kan være langt verre enn virkeligheten. Barn kan reagere negativt på å bli holdt utenfor. Det er viktig at de får en følelse av å få være med, og at vi tar oss god tid til å snakke med dem.

I denne boken er det Psykolog Reidun Ingebretsen som skriver om det å leve med sorg.

Det er ingen fasitsvar på det å leve med sorg. Teksten er ment som en generell betraktning.

Vi har også vår egen sorgbok som heter «Vi møtte sorgen». Ta kontakt med oss, så får du boken uten kostnader.

Minnene

Ta det med deg!
Det minste av grønt
som har hendt deg
kan redde livet ditt en dag
i vinterlandet.

Et strå bare,
et eneste blankt lite strå
fra sommeren i fjor
frosset fast i fonna,
kan hindre skredets
tusen drepende tonn
i å styrte utfor.

Hans Børli

Å leve med sorg

Psykolog Reidun Ingebretsen:

Sorg er reaksjoner på tap av noen vi er knyttet til. Noen ganger føles det som hele tilværelsen blir ribbet for mening, og en kan tvile på om en noen gang kan bli skikkelig glad igjen. Da holder det ikke med lettvinde trøstens ord eller formaninger - hverken fra en selv eller andre. Det er ikke bare å "ta seg sammen" eller "ta det pent". Det blir også viktig å ta de følelsene en har, på alvor.

Varierte følelsesuttrykk

Sorg har mange ansikter. Vi kan ikke måle hva et menneske eller et forhold har betydd ved å se på de følelser som vises. Som individer har vi ulike måter å vise følelser og forholde oss til vanskeligheter på. Noen viser sin sorg åpent, mens andre bærer den i stillhet eller lar tårene kun få utløp i enerom. Sorgens intensitet varierer. Mennesker i sorg er ikke uten videre preget av tristhet hele tiden. Følelsene kan veksle på en måte som kan være vanskelig å forstå både for en selv og andre.

Jeg kjenner ikke meg selv igjen

Mange som har mistet en nærstående, reagerer på at de ikke er "sitt gamle jeg". Følelsesintensiteten kan virke skremmende. Bølger av sorg kan velte inn over en, når en minst venter det. Det er så mye som minner om den som er borte og det som var. Det kan skape en følelse av utrygghet. En har ikke helt

kontroll over seg selv eller sin nye livssituasjon. En enke uttrykte det slik: "Når jeg er borte, må jeg ta sjansen på at jeg kan begynne å gråte hvis jeg får min manns yndlingskake eller på annen måte blir minnet om han. Jeg har sagt fra til dem jeg skal til, slik at de vet om det."

Denne enken godtok egne reaksjoner og satte ord på hva hun følte. Det gjorde det også lettere for dem som var rundt henne å forstå henne. På den måten fikk hun kontakt og støtte. Det hadde hun gått glipp av hvis hun hadde holdt seg hjemme av redsel for å bli oppfattet som "rar" eller "sippete".

Sorg kan tappe for krefter

Etter et dødsfall er det vanlig at tankene kverner rundt tapet. Den sørgende har ofte behov for å snakke om det som har skjedd. Dette kan hjelpe en til å innse at dødsfallet er en realitet og åpne for følelsene omkring tapet.

Alle tanker og følelser i forbindelse med det som har skjedd, tapper krefter og det kan bli lite overskudd til andre gjøremål. Det er vanlig å føle seg trett og kraftløs, miste matlysten og få søvnavansker. Som en sørgende sa, kan en føle seg dårlig uten å være syk, og utslitt uten å ha utrettet noe. Sorgen kan betraktes som et 'arbeid' i seg selv, som en prosess som krever tid og oppmerksomhet. Det dreier seg ofte om et tilbakeblikk på forholdet til avdøde og dermed på eget liv. Et nærliggende spørsmål er ofte: "Hva med meg nå?"

Tilbakeblikk, minner og gjentatte tanker om det som har skjedd, kan prege både unge og gamle. Når tapet og det som har vært, blir i fokus for oppmerksomheten, går dette rimeligvis ut over konsentrasjonen og hukommelse.

Sørgende sier ofte: "Jeg klarer ikke å samle tankene ordentlig". En kan gå omkring og gjøre ting nærmest ved siden av seg selv for så plutselig å stoppe opp uten å vite hva en egentlig hadde fore. Dette er forståelig ut fra den sorg en gjennomlever og er ikke tegn på at en har blitt "sløv".

Når det gjelder eldre som er i sorg, kan både de selv og andre komme i skade for å skylde

på "alderen". Selvfølgelig kan sykdom og mer varige forandringer inntreffe også samtidig med et tap. For de fleste gjelder det imidlertid at det blir lettere å samle tankene når de verste følelsesmessige bølgene har lagt seg. Tanker og følelser, kropp og sinn, henger nøye sammen.

Sorg tar tid

Vi klarer ikke å omstille oss til en ny virkelighet over natten. Denne forståelsen gjenspeiler seg også i dagligtalen: "Vi må ta tiden til hjelp". I et forsøk på å finne trøst i sorgen griper en lett til uttrykk som: "Tiden leger alle sår".

For en som nylig har mistet en nærstående kan et slikt "visdomsord" virke ugyldig. Det kan være umulig å forestille seg at en skal slutte å sørge. De fleste opplever imidlertid etter hvert at den verste smerten lindres, selv om savnet kan vare ved. Gradvis kan det bli lettere å tenke på og snakke om den som er død uten at de vonde følelsene blir overveldende. Det betyr ikke at en glemmer, snarere at en kan tenke tilbake uten å se det hele gjennom sorgens briller. Personen og vedkommendes liv kan tre klarere frem, men med gode minner og livsglede.

Selv om tiden er på parti med den sørgende, er ikke tiden i seg selv noen problemløser. De fleste må gjentatte ganger oppleve og gjennomleve påminnelsene om og konsekvensene av at ens kjære er borte. Vi

snakker ofte om et sørgeår. Da har en vært igjennom årstiden, årstider, og høytider siden dødsfallet. Det kan bety at en opplever å ha kommet et skritt videre. Det innebærer imidlertid ikke at vi kan fastsette et år som den tid det er naturlig å sørge. Sorg følger ikke slike normer. Noen som må skyve egne reaksjoner til side i den første tiden etter dødsfallet, kan for eksempel gi rom for egen sorg, når andre i familien eller den ytre situasjonen har roet seg. Det vil ofte være mange påminnelser og bølger av sorg i lang tid etter tapet.

Når en mister et barn, vil for eksempel skolestart, avslutninger og merkedager for barnets jevnaldrende representere påminnelser om hva som kunne ha vært. På den måten er det vanskelig å sette en endelig sluttstrek for sorgen. Samtidig får andre sider av livet, gleder og mål gjerne større plass. Mange sorgrunder

Situasjoner som er "for første gang" siden dødsfallet er gjerne ekstra vanskelige. Det som skjer, blir lett ordnet ut fra "før og etter dødsfallet." Det er som en må sørge over bit for bit av forholdet og alle de møtepunkter en hadde sammen. En enkemann fortalte at han trodde det verste av sorgen var over, helt til han kom til landstedet og så alt som hadde vært konas og deres felles liv der. Denne delen av tapet avdekket fremdeles åpen sorg.

Det er også typisk at ting som en før kunne irritere seg over, kan bli savnet nå – det kan gjelde tannkremtuber som ikke ble skrudd igjen, rot og ertende kommentarer.

Sorg går i bølger

Sorgreaksjoner følger ikke noen strømlinjeformet prosess med ulike faser fram mot akseptering av tapet. Følelsene veksler. Hvis en venter at det bokstavelig talt skal gå bedre og bedre dag for dag, vil mange bli skuffet. Terrenget kan minne mer om et kupert fjellandskap der det kan være dype daler og myrsøkk mellom de utkikkspunktene som gir oversikt og fritt utsyn. Hvis en står i stampe, kan det være nyttig å tenke at en prøver ut enda et område av ulendt terreng foran seg.

Påminnelser i omgivelsene

I tillegg til at tanker kan komme ubedt, byr omgivelsene på en rekke påminnelser. Det gjør vondt å bli minnet om det som var og ikke er mer. Samtidig er dette en hjelp til å forstå at tapet virkelig er skjedd og til å forholde seg til egne følelser. For de fleste er det derfor ingen løsning å rydde bort alt som kan minne om avdøde eller unngå alle påminnelser.

Minneting kan representere en trøst. Ulike mennesker har forskjellig tilnærming her og må kjenne etter hva som oppleves naturlig. Jeg råder ofte til at en ikke foretar altfor effektive ryddeaksjoner med en gang, i hvert

fall ikke på vegne av andre sørgende. Det kan lønne seg å la det gå litt tid før en foretar flyttinger eller større omskiftninger, slik at en ikke handler i panikk eller ut fra umiddelbare innskytelser mens en er i ubalanse.

Måten tapet skjer på

Måten dødsfallet skjer på kan virke inn på reaksjonene. Ved brå og uventede dødsfall får en ikke mulighet til å forberede seg på forhånd. Det blir et ekstra sjokk. Etter dramatiske hendelser kan en plages av vonde bilder og sanseintrykk. Dette kan bli forsterket av presseomtale og påminnelser en har lite styring med. Også etter lange sykeleier kan imidlertid selve dødsfallet komme uventet og upassende. Stell og omsorg kan ha krevd så mye av de nærmeste at de i liten grad har kunnet forberede seg på å takle den omstilling de selv må gjennom.

Inntrykk fra dødsleiet kan sitte som spikret og det er ofte stor detaljrikdom i sørgendes beretninger om hva som ble sagt og gjort eller hva en har unnlatt å gjøre. Der de nærmeste ikke har vært til stede, er det viktig at de får best mulig svar på sine ønsker om informasjon om det som har skjedd og får mulighet til å se den som er død. Dette er både et møte med virkeligheten og en mulighet til avskjed.

Respekt for den enkelte og ivaretagelse av pårørende rett etter et dødsfall kan bidra til å forebygge problemer.

Borte, men likevel nær.

Mange mennesker i sorg har følelsen av at deres kjære på en eller annen måte er nær, og de synes de kan se, høre eller fornemme vedkommende. Noen er redde for å bli oppfattet som unormale dersom de forteller om det. Dette er imidlertid vanlige opplevelser. Følelsmessige bånd brytes ikke umiddelbart og den sørgende er fortsatt opptatt av den som er død. En slik sansemessig beredskap gjør også at en kan skvette til når en ser en som ligner avdøde. Mange griper seg selv i å tenke "Dette må jeg huske å fortelle når jeg kommer hjem". Slike erfaringer kan opptre sammen med at en smertelig visshet om at personen er død.

Hadde jeg bare...

Noen plages av tanker om hva de burde ha gjort eller unnlatt å gjøre. Skyld kan dreie seg om tidligere konflikter i forholdet, selve dødsleiet eller tanker om en selv kunne ha gjort noe for å hindre det som skjedde. Andres forsikringer om at "Du har gjort alt du har kunnet", kan prelle av. Selv om en logisk sett ikke har skyld, kan tvilen nage. Andre kan måtte tåle å lytte til disse følelsene også, slik at den sørgende ikke blir overlatt til seg selv. Heller enn å benekte et hvert grunnlag for skyld, kan det i noen tilfelle være nødvendig å arbeide med å tilgi seg selv. Vi har ikke alltid overblikk nok til å handle perfekt, verken i dagliglivet eller i krise-situasjoner. Heller enn å gjenta for seg selv "Jeg burde ha skjont hvor

syk han var", kan en kanskje komme frem til og godta at "Jeg klarte ikke å sette sammen alle bitene i puslespillet og skjønte hvordan det var fatt før det var for sent". Tilsvarende kan gjelde for f.eks. "Jeg skulle ønske at jeg hadde vært mer tålmodig, men slik situasjonen var, klarte jeg det ikke."

Kontakt og støtte.

Mennesker i sorg kan trenge noen å snakke fortrolig med, noen de kan betro seg til og noen som kan lytte. Like viktig kan det være å ha noen som kan gi praktisk hjelp når det trengs eller som bare "er der". Slekt og venner blir viktige støttespillere. Heldigvis er det heller ikke lenger slik at folk flest tror at en må være på sammebruddets rand for å oppsøke et hjelpetilbud. Å søke hjelp i en krise betyr at en gjør noe aktivt for å klare å forholde seg til situasjonen.

I en krise kan en føle seg overveldet. Spørsmål og tanker om alt en må ordne kan komme hulter til bulter. Da kan det være behov for hjelp til å sortere hva som må gjøres med en gang, hva som kan vente til i morgen, neste uke eller neste år.

Utgangspunktet må være lydhørhet for hva den sørgende selv synes er viktig. Da er ikke bare rasjonell logikk enerådende. Kanskje gir det en ekstra drivkraft å kunne ivareta noe som avdøde satte pris på eller realisere noe av det som var felles planer.

Når det skjer

Når det vi
frykter skjer,
går det an
å mestre sorg.

Men vi trenger omsorg
som et varmt teppe
rundt skuldrene våre,
mens vi fryser.

Tove Houck

Tapsreaksjoner

Sorg har blitt kalt den pris vi må betale for vårt engasjement. Det er ingen lettvinde oppskrifter for å "gå utenom sorgen" over et menneske vi har brydd oss om. Samtidig har det med rette blitt reist mye kritikk av en forståelse av sorg der en setter opp faste stadier i sorgprosesser. Slike normer for sorg kan føre til at en blir ufølsom for å møte den enkeltes reaksjoner slik de faktisk er. Det er ille nok å oppleve sorg, om en ikke skal bli konfrontert med snevre forventninger om hva som er "riktig" måte å sørge på. Ikke alle har langvarige eller intense sorgreaksjoner.

I møte med døden leter vi ofte etter forklaringer som skal formilde hendelsen. "Så vondt som han hadde det, var det kanskje best at han fikk slippe." Slike uttalelser kan sørgende selv komme med og mene. Hvis slike kommentarer blir formidlet på en slik måte at en "ikke har rett til å være lei seg", virker imidlertid dette negativt. Selv om en på en måte er glad for at en kjær fikk slippe lidelse, kan egen tapsfølelse være sterk. Det er typisk for sorg at følelsene ofte vil være blandet og sammensatte. Også lettelse over å slippe ut av et vanskelig forhold eller tyngende omsorgsoppgaver kan gå sammen med fortvilelse og savn. Den enkeltes følelser er reelle slik de er, og ingen har fasit på hvordan de "bør" være.

Det kan være vondt å miste en person en har stått i et avhengighetsforhold til, uansett

om forholdet mest har vært preget av uenighet. Kommentarer om at "Nå må du da være glad for å slippe alt strevet", kan treffe på skyldfølelse heller enn lettelse. Hvilke følelser som dominerer kan skifte i rask rekkefølge, men det er nyttig å være kjent med at lettelse kan være et element i sorgen. Noen forhold kan ha opphørt å fungere følelsesmessig før dødsfallet eller en har sørget over "bit for bit" av forholdet på forhånd. Da kan mye av det følelsesmessige arbeidet med sorgen allerede være gjort ved dødsfallet (ante-sipatorisk sorg). Likevel erfarer mange at det tross alt blir noe annet når dødsfallet inntreffer. Et dødsfall kan noen ganger sette i gang sterkere følelser enn det vi hadde forventet fordi tapet rører ved strenger av tilknytning som vi, kanskje til tross for forberedelse eller lang adskillelse, likevel ikke var ferdige med. Kanskje hadde vi noen forhåpninger og drømmer som nå må forbli urealiserte. Andres død kan også bli en påminnelse om forgjengelighet og brustne forventninger i eget liv.

Hvordan mestre tap

Vi mennesker har forskjellig stil når det gjelder å forholde oss til omstillinger. Noen går aktivt løs på alle problemer, mens andre er mer avventende og nærmer seg situasjonen forsiktig. Atter andre vil helst gå utenom. Slike mønstre gjenspeiler seg i sorg også. Noen som er gode problemløserer på andre områder, kan imidlertid oppleve at de blir stående litt i

stampe i denne situasjonen. Det er ikke bare ytre problemer å løse, men følelser å forholde seg til. Uansett ens anstrengelser når en ikke det "mål" å få tilbake den som er borte. Selv om en er "flink til å klare seg", kan en derfor føle seg frustrert og ha det vondt. En kan ikke trekke fram en bestemt mestringsmåte som den beste ved sorg. Hver og en må finne sin balanse mellom å gjemme seg og stå på og mellom å ta følelsene innover seg og - tross alt - se det som fortsatt kan være bra i nåtid og framtid. Mange legger vekt på å opprettholde kontinuitet og sammenheng mellom tilværelsen før og nå og å ha mulighet til å holde på med sine faste aktiviteter. Det gir en ramme og en struktur på hverdagen. Det er en hjelp til å komme seg videre.

Selve vekslingen mellom unngåelse, følelsesmessige reaksjoner over tapet og reorientering mot fremtiden kan være fruktbar for å mestre et tap. Sørgende er lite tjent med å presse seg selv hele tiden. Noen ganger opplever en likevel å måtte løfte seg etter håret og gjøre noe en har gruet fælt for. Når en greier noe en trodde var nesten umulig, øker det motet på å klare situasjonen.

Erfaringer fra en undersøkelse blant eldre enker og enkemenn viste at mange til tross for savn, var fornøyde med hvordan de klarte å takle vanskelighetene vel ett år etter tap av ektefelle. Det gikk stort sett bedre enn forventet. Etter tap av ektefelle gir kvinner i

Gleden og sorgen

Noen sier:

”Gleden er større enn sorgen,”

og andre sier,

”Nei, sorgen er størst.”

Men jeg sier

at de er uatskillelige.

Kahlil Gibran

større grad enn menn uttrykk for at (av de to) er de best rustet til å leve alene. Mange gir uttrykk for at de utvikler større selvstendighet og styrke til å klare ting på egenhånd. Med all mulig respekt og lydhørhet for den enkeltes opplevelser akkurat der han eller hun befinner seg, kan dette vise at det er håp om lys i andre enden av tunnelen også for andre som bare ser inn i mørket foreløpig. Mennesker som har opplevd tap og kriser, kan ofte i ettertid fortelle at erfaringene har gitt vekstmuligheter og nye perspektiver på livet.

Hjelp ved komplisert sorg

I en del tilfelle klarer ikke sørgende å reagere følelsmessig selv om sorgen berører dem sterkt. "Det sitter som en klump i brystet, og jeg drives rastløs omkring". Noen prøver å unngå alt som minner om dødsfallet og leve "som om" det ikke har skjedd. Andre kan fortelle detaljert om det som har skjedd, men uten at følelsene er med i det de sier. Dette er ikke uttrykk for likegyldighet. Det er snarere for smertefullt å ta følelsene inn over seg. I situasjoner der dette gir seg utslag i angst, kroppslige plager eller problemer med å fungere i arbeid/skole, fritid og samspill med andre, kan det være behov for faglig hjelp og oppfølging.

Andre kan ha behov for hjelp fordi sorgen gjennom lengre tid er som et åpent sår med

intens smerte, der en ikke finner lindring. Noen kan trenge hjelp til å få avledning fra alt som minner om tapet eller arbeide med adskillelsen fra avdøde, slik at de gradvis kan etablere en trygg plattform for sitt liv og sin fremtid igjen.

Etter dramatiske og voldsomme dødsfall kan det være ekstra behov for å få hjelp med posttraumatiske plager når en over tid har påtrengende minner, tanker eller drømmer, vedvarende unngåelse av det som minnet om hendelsen og vedvarende uro. Tap er ikke bare en utfordring for enkelt-individer. Familiemedlemmer kan reagere på ulike måter og ha problemer med å forstå hverandre og kommunisere. Dette kan skape vansker i spillet mellom partnere, foreldre og barn og mellom søsken når de trenger hverandre som mest. Da kan familien trenge hjelp for å kunne snakke sammen.

Noen problemer skyldes ikke selve sorgen, men ensomhet og vansker i alene-situasjonen. Noen ganger kan det virke som den sørgende holder fast ved det som har vært av mangel på annen bekreftelse i nåtiden. Det kan være behov for å etablere nye kontakter og engasjementer. Etterlatte kan hjelpe hverandre i denne situasjonen. Nettverket blir viktig for å gi bekreftelse på at en tross alt ikke er helt alene likevel.

Sorg – behov for å forstå ulike uttrykksmåter og situasjoner

Hver og en må tas på alvor med sin sorg. Det innebærer å forstå at det er ulike uttrykksmåter og intensitet i sorgreaksjonene og ulike måter å takle dem på. Som nevnt kan følelsene vekse i rask rekkefølge. En som tilsynelatende har godtatt tapet, kan igjen føle at det hele er uvirkelig eller oppleve sinne, bitterhet og kanskje misunnelse i forhold til andre som kan forsette som før med den største selvfølgelighet.

Det er utarbeidet nyttig materiell både for mennesker i sorg og for andre som vil være til støtte for barn og voksne i sorg. "Landsforeningen uventet barnedød" og 'Vi som har et barn for lite' har utarbeidet en rekke brosjyrer beregnet på foreldre, søsken, besteforeldre og andre som opplever barns død (se litteraturliste).

Sørgende etter selvmord kan ha ekstra behov for støtte og hjelp til å gå videre i livet. Det er utarbeidet egen veileder for ivaretagelse av etterlatte etter selvmord (Helsedirektoratet). Krig, terror, ulykker og store tragedier har vist oss betydningen av fellesskap og å løfte i flokk. Både ved slike ekstraordinære hendelser og ved tap og traumer som ikke rammer så mange, kan enkeltpersoner og familier trenge fellesskap, forståelse, hjelp og støtte.

Aktuell litteratur

Litteratur for voksne

Bugge, Kari & Røkholt, Eline G. (2009):
Barn og unge som sørger.
Fagbokforlaget.

Dyregrov, Kari & Dyregrov, Atle (2007):
Sosial nettverksstøtte ved brå død.
Fagbokforlaget.

Helsedirektoratet (2011):
*Etter selvmordet – veileder om ivaretagelse
av etterlatte ved selvmord.*

www.lub.no
Landsforeningen uventet barnedød.

www.etbarnforlite.no
Vi som har et barn for lite.

Stroebe, Margaret S., Hansson, Robert O.,
Schut, Henk & Stroebe, Wolfgang (2008):
*Handbook of bereavement,
research and practice.*
American Psychological Association.

Ekvik, Steinar (2001):
Tårer uten stemme – Om barn og sorg
Verbum

Ekvik, Steinar (2000):
*Den undervurderte sorgen
– Om å miste gamle foreldre*
Verbum

Ekvik, Steinar (2002):
*Ta det som en mann – Når menn
og kvinner sørger forskjellig*
Verbum

Eidsvåg, Inge (2002):
*Når livet kaster skygge
– Refleksjoner om mening,
omsorg og trøst*
Cappelen

Torkelsen, Terje (1996):
*Sangen etter dine sko – En beretning
om sorg, selvmord og livstro*
Genesis

Dyregrov, Atle og Lytje, Martin (2021):
Håndbok i barns sorg
Fagbokforlaget

Bøhle, Solveig (1988):
*Noen blir tilbake
– Når et menneske tar sitt eget liv*
Ex libris

Bratteli, Randi (1987):
Videre alene – Om å ha mistet en livsledsager
Gyldendal

Bratteli, Randi og Sørbye, Liv W. (1989):
*Sorgen og livet – Pårørendefortellinger
og følelsesmessige og praktiske sider ved
pårørendes situasjon*
Gyldendal

Rogne, Kari (1993):
*Vi som blir igjen
– Pårørende i møte med sykdom,
ulykke og død, og livet som går videre*
Grøndahl

Retterstøl, Nils og Dahl, Per Arne (1995):
"Å leve med sorgen"
Luther

Ellingsen, Svein (1989):
*Mens jeg her er tatt til side
– Dikt og salmer*
Verbum

Myhre, Anne M. (1992):
*Det kan ikke være sant
– Når et lite barn dør*
Universitetsforlaget

Skeie, Eivind (1996):

Dyrebare døgn

– *En vandring i sorgens landskap;
en nær pårørendes beretning*

Luther

Vinnes, Bjarte og Myskja, Audun (2003):

Kampen om håpet

– *En dagbok om kreft og kjærlighet*

Fagbokforlaget

Magnus, Jon (1999):

Veien til Karlsruvogna

– *En ektefelles beretning
om kreftsykdom og død*

Forum Aschehoug

Seiness, Cecilie (2003):

Mor – Om å miste en mor i ung alder

Samlaget

Ranheim, Unni (2002):

Vær der for meg

– *Om ungdom, død og sorg*

Tell Forlag

Kringlebotn, Åse (2018):

Den største sorgen og veien videre

Kolofon forlag

Bøker for barn (og voksne)

Breen, Else (1975):

I stripete genser

Aschehoug

Lorentzen, Karin (1976):

Stine Stankelben

Gyldendal

Kaldhol, Marit og Øyen, Wenche (1987):

Farvel Rune

Samlaget

Lindgren, Astrid (2004):

Brødrene Løvehjerte

Damm

Skeie, Eivind (1995):

Sommerlandet – En fortelling om håp

Luther

Hake, Karin (2014):

Kanskje bestefar er en stjerne

Omnipax

Guldbrandsen, Åse (2018):

Da Vilmas bestemor døde

Fiske, Anna (2023):

Hvordan snakker man om døden?

Cappelen Damm

Bøker for ungdom

Gaarder, Jostein (1998):

I et speil, i en gåte

Aschehoug

Enquist, Per Olov (1989):

Mannen i båten

Carlsen

Lindell, Unni (1986):

Den grønne dagen

Damm

Talbert, Marc (1987):

Sangen fra døde fugler

Cappelen

Mørk, Dea Trier (1982):

Aftenstjernen

Vindrose

Ønsker du bildene digitalt og/eller flere utgaver
av denne boken, ta kontakt med oss.

JØLSTAD
begravelsesbyrå

Br. Ekeberg AS
Tlf.: 61 33 20 30 - jolstad.no